

คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลประจาสรรค์

นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์
ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลประจาสรรค์

โรงเรียนเทศบาลประจาสรรค์
อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 2

พระบรมราโชวาท

“เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวเองให้ตกต่ำ หรือเป็นปัญหาแก่สังคม
ประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดีมีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ
และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงจุดประสงค์นั้น
จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำ ควบคุมให้ดำเนินไปโดยถูกต้อง ในฐานะ
หน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยให้
มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุม ดูแลใกล้ชิดอยู่ทุก ๆ ด้าน รองลงมาจาก
บิดามารดา....”

ความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ในวันอังคารที่ ๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕

คำนำ

คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลประชาสรรค์ ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อให้ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการทำงานได้สะดวกและเกิดความเข้าใจมากขึ้นในเรื่อง การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีทิศทางและมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อให้ให้นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานผู้เรียนและสิ่งที่สังคมต้องการ

การพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูที่ปรึกษา ซึ่งเป็นบุคคลที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะช่วยดูแล ติดตาม แนะนำ ส่งเสริม พัฒนา ให้กำลังใจและเฝ้าระวังพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด อันจะส่งผลให้นักเรียนไว้วางใจ มีความอบอุ่นและมีความสุขขณะที่อยู่ในโรงเรียน และหล่อหลอมให้เขาเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นศิษย์ที่ดีของครู และเป็นคนดีของสังคม จึงขอให้กำลังใจครูทุกท่านที่ยึดมั่นในอุดมการณ์และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพที่ตั้งใจในการทำงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นพลังที่ยิ่งใหญ่ที่จะช่วยกันสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้สังคมและประเทศชาติ และที่เป็นความภาคภูมิใจสูงสุด เป็นการดำเนินรอยตามเบื้องพระยุคลบาทขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งถือเป็น “ครูของแผ่นดิน” อีกด้วย

(นางสาวจุไรรัตน์ มณีรัตน์)

ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลประชาสรรค์

คำแนะนำการใช้คู่มือ

โรงเรียนเทศบาลประชาสรรค์ ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ คุณภาพของนักเรียนให้มีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ ด้านจิตใจ คุณธรรมจริยธรรม มีชีวิตที่สงบสุข ดังนั้น ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและผู้นำชุมชน ควรได้ประสานความร่วมมือ ดำเนินงานด้วยความเอาใจใส่ ด้วยความรัก ความเมตตา และมีภาพของความสำเร็จที่เกิดแก่ตัวของนักเรียน ทำให้ทุกคนมีกำลังใจ รู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจ ที่เป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนร่วมในการสร้างตนให้เป็นคนที่สมบูรณ์

เพื่อให้การใช้คู่มือการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเทศบาลประชาสรรค์บังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องศึกษาคู่มือระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนฉบับนี้ให้เข้าใจก่อนนำไปใช้เป็นแนวปฏิบัติ หรืออาจมีการปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของผู้เรียน

องค์ประกอบของคู่มือการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้

1. ปก
2. คำนำ
3. สารบัญ
4. คำแนะนำการใช้คู่มือ
5. การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลประชาสรรค์

ขั้นตอนที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน การรู้ข้อมูลของนักเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อนำมาคัดกรอง ส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โรงเรียนมีเครื่องมือที่ใช้ ดังนี้

1. การสังเกต
2. การสัมภาษณ์
3. ระเบียบสะสม
4. การเยี่ยมบ้านนักเรียน
5. การศึกษาเป็นรายกรณี
6. สังคมมิติ
7. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.)
8. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)

ขั้นตอนที่ 2 การคัดกรองนักเรียน

เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มที่สำคัญ คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

เพื่อส่งเสริมนักเรียนทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ให้มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง และป้องกันกลุ่มปกติมิให้กลายเป็นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และช่วยนักเรียน กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นกลุ่มปกติ โรงเรียนมีกิจกรรมที่ดำเนินงาน ดังนี้

1. กิจกรรมโฮมรูมสั้นและโฮมรูมยาว
2. กิจกรรมการประชุมผู้ปกครองและการประชุมคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง
ระดับโรงเรียน

3. โครงการคนดีศรีเทพนม

4. โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

5. กิจกรรมครูดีที่หนูรัก

6. กิจกรรมโครงการส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยในโรงเรียน (ฟ้าทองนวลพัฒน์)

7. โครงการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ได้แก่

- วันไหว้ครู
- วันพ่อแห่งชาติ
- วันแม่แห่งชาติ
- วันเด็กแห่งชาติ
- กิจกรรมวันสถาปนาโรงเรียน
- วันภาษาไทยแห่งชาติ
- วันสุนทรภู่

8. โครงการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทย ได้แก่

- กิจกรรมสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนา
- กิจกรรมแห่เทียนจำนำพรรษา
- กิจกรรมตักบาตรเทโว
- กิจกรรมวันลอยกระทง
- กิจกรรมโครงการธรรมะทางก้าวหน้า
- กิจกรรมตามโครงการนักรธรรมศึกษา (ชั้นตรี โท เอก)

9. โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่

- กิจกรรมการเฝ้าระวังภาวะการเจ็บป่วยเฉียบพลันของนักเรียน
- กิจกรรมคุ้มครองผู้บริโภค
- กิจกรรม อย. น้อย
- กิจกรรมอบรมนักเรียนเด็กไทยทำได้
- กิจกรรมตรวจสุขภาพบุคลากรประจำปี
- กิจกรรมรณรงค์ล้างมือด้วยสบู่
- กิจกรรมข่าวสารอนามัย
- กิจกรรมป้องกันปัญหาโรคเอดส์

10. โครงการส่งเสริมพัฒนาการจัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้

11. โครงการส่งเสริมความสามารถและทักษะทางวิชาการ

12. กิจกรรมตามโครงการเข้าค่ายภาคฤดูร้อน (กิจกรรมพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น)

13. กิจกรรมสัปดาห์ห้องสมุด

14. กิจกรรมยุวมัคคุเทศก์

15. กิจกรรมตามโครงการพัฒนาความสามารถทางวิชาการ (การสอนเสริมนักเรียน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

16. กิจกรรมเข้าค่ายพัฒนาทักษะด้านดนตรี

17. กิจกรรม SIX SENSE ร่วมใจ

ขั้นตอนที่ 4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา

เป็นการดูแลเอาใจใส่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

1. กิจกรรมให้คำปรึกษาเบื้องต้น

2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห ประกอบด้วย

- กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- กิจกรรมในห้องเรียน
- กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
- กิจกรรมซ่อมเสริม
- กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง
- โครงการ / กิจกรรมอื่น ๆ

* โครงการโรงเรียนปลอดไม่เรื้อว

* งานติดตามนักเรียนมาสาย ขาดเรียน หนีเรียน หนีโรงเรียน

- * เครือข่ายผู้ปกครอง
- * งานโรงเรียนปลอดภัยเสพติด
- * โครงการเทศบาลสัญจรด้วยอาหารศิษย์รัก
- * โครงการป้องกันปัญหาโรคเอดส์

ขั้นตอนที่ 5 การส่งต่อ

1. การส่งต่อภายใน
2. การส่งต่อภายนอก

การวางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนเทศบาลประชาศรค์ อ.ลาดยาว จ.นครสวรรค์

